

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جو ارنده

محل اداره :

# صراط مستقیم

۱۳۲۶

اخطار :

مسکونه موافق آثار جدیدہ مع المنونہ  
قبول او انور  
درج ایدہ بن آثار اعادہ او انور

دین، فلسفہ، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسیات و باطنیات و کرم سیاسی و کرم اجتماعی و مدنی احوال و شئون اسلام و دین و ملت ایران و ہندوستان و غیرہ بر نشر و نشر انور.

صاحب و مؤسسی :

ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف ادیب

آبونہ بدلی

سنہ لکھی

|       |     |       |     |       |     |
|-------|-----|-------|-----|-------|-----|
| ۴۰۰   | ۸۰  | ۴۰۰   | ۸۰  | ۴۰۰   | ۸۰  |
| غروش  | ۴۰۰ | غروش  | ۴۰۰ | غروش  | ۴۰۰ |
| ۳۰۰   | ۶۰۰ | ۳۰۰   | ۶۰۰ | ۳۰۰   | ۶۰۰ |
| روبلہ | ۳۰۰ | روبلہ | ۳۰۰ | روبلہ | ۳۰۰ |
| ۹     | ۱۷  | ۹     | ۱۷  | ۹     | ۱۷  |
| فرانک | ۹   | فرانک | ۹   | فرانک | ۹   |

تاریخ تاسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

قیرلہ دن مقوا بورو ایلہ کوندیلیرسہ سنوی  
۲۰ غروش فضلہ آلیر

دردنچی جلد

۲۴ جادی الاول ۳۲۸ پنجشنبہ ۲۰ مایس ۳۲۶

عدد : ۹۱

## نفس شریف

### انوار قرآن

تفسیر

سورۃ فاتحۃ الکتاب

حضرت تلمیذہ حمد و ثناء و امر و نہی ایلہ تعبدہ و وعد و وعیدینی بیانہ  
دائر اولوب صراط مستقیمہ سلوکی و مراتب سعادت و منازل اشقیایہ  
اطلاعی افادہ ایدن معانی قرآنی مجملہ مشتمل اولسی اعتباریلہ قرآن  
کریمک اصل و منشائی اولدیفندن [ام القرآن] دخی تسمیہ اولنور .  
وینہ بوسیدہ مبنی [ام الکتاب] دخی دینور ، نصل کہ لوح محفوظ  
بتون کائناتک اصلی اولدیفندن اکادہ بوندن طولانی [ام الکتاب]  
اطلاق اولنور . ق ش .

توضیح مقام : شو خلق و ایجادده عادت الہیہ بودر کہ جناب باری  
بر شئی ابتدا مجملہ انشا و ایجاد ایدوب بعدہ اوشیک تفصیلی تدریجاً  
وجودہ کتورر . بوجہلہ دن اولہرق قرآندہ ذکر اولسان امورک  
اجمالی سورۃ فاتحہ مشتملدر . وقرآندہ بولنان کافہ امور سورۃ  
فاتحہده موضوع اصولی تفصیلدر . قرآنک باعث نزولی بولنان اموردن  
بری توحیددر ، چونکہ نزول قرآندن اول بعضیلر توحید ادعا سنده  
بولیور ایدیسہ لردہ زمان نزول قرآندہ همان جملہ ناس بت پرست ایدیلر .  
ایکنجیسی ، توحیدہ سالک اولانلرہ مکافات الہیہی وعد و تبشیر ،  
سالک راہ توحید اولیانلری عقاب منتقم قہار ایلہ وعید و انذاردر .  
وعد دنیا و آخرت نعم و سعادت و وعید دنیا و آخرت نقم و شقاوتی  
شاملدر . ایمدی جناب حق مؤمنلرہ روی زمینہ خلافت و سلطنت  
وعز و سعادت و وعد ، مخالفلرہده دنیاہ رسوایلق و بدبختلک ایلہ وعید  
ایدیور ، نتہ کیم نشئہ اخراہہ جنت و نعم وعد و نار جہیم ایلہ وعید  
ایدیور . اوچنجیسی ، قلوبہ توحیدی احیا و نفوسہ توحیدی تثبیت  
ایدن عبادتدر . دردنجیسی ، سبیل سعادت و بونک نعم دنیا و آخرتہ  
موصل اولان صورت سیر و رفتارینی بیاندر . بشنجیسی ، حدود  
الہدہ توقف ایدوب احکام دینی اخذ و تلقی ایدنلرک قصہلریلہ حدود

سورہ : اسم مخصوص ایلہ تسمیہ اولنش بر قسم قرآنہ اطلاق  
اولنور . اقل سورہ اوج آیدر . آیت : سورہ نک بر بلوکنہ دینور .  
اقل آیت صورتہ الہی حرفدر : [ الرحمن ] کی ؛ بولفظ شریف  
مبتداء محذوفہ خبر قلندینی حالہ باشلیجہ بر آیدر .

[ فاتحہ ] لفظی فی الاصل صفت ایکن بعدہ کنڈیسندہ بروجہ  
ایلہ تدریج بولنان ہر شیک اولنہ اطلاق اولندی : حصولاً تدریجی  
اولان کلامک اولی و یا خود قرائت و تعدادجہ تدریجی بولنان سطور  
واوراقک اولی کی . آخرندہ کی [ تاء ] و صفیدن اسمیتہ نقل اولندیفہ  
علامتدر . [ کتاب ] ایلہ مراد بین الدفتین مشخص اولان مجموع  
قرآن اولوب یوقسہ اهل اصولک اصطلاحی اوزرہ مجموع قرآن ایلہ  
اجزاسی ارہ سندنہ کی قدر مشترک مراد دکلددر .

بوسورۃ جلیلہ [ فاتحۃ الکتاب ] تسمیہ اولنشدر ، چونکہ  
شو کوردیکمز ترتیبہ اول قرآن بوسورۃ کریمہدر . اوائل عہد  
نبوتہ ہنوز مجموع قرآن حصولہ کلامشیکن سورۃ کریمہ نک بواسم  
ایلہ شہرت بولسی ، تسمیہ یا جانب رب عزتدن و یا اذن الہی ایلہ طرف  
جناب پیغمبریدن وقوعہ کلککہ مجموع قرآن کریمک حصولہ کلہ جکی  
علم الہیدہ محقق اولدینی ایچونددر . بوسورۃ جلیلہ حق جل و علا

اللهی تجاوز ایدوبده احکام دینی ارقه لرینه آتالرك عواقب احوالی اخباردر؛ بوده شوقصه و حکایه لردن عبرت الهرق بوعلمده ایلك ایدنلرك سالك اولدقلری یولی اختیار ایتك ایچوندر. قرآنك احتوا ایلدیکی امورایشته شوز کر ایتدیكمز شیردر و ناسك دنیوی و اخروی سعادت و حیاتلری بوامور ایله قائمدر.

فاتحه شریفه نك بواموری اشتالی آزاده شك وارتیابد. توحید [الحمدلله] قول کریمنده مندمجدر؛ چونکه بوقول کریم، هرهانکی بر نعمت اوزرینه صادر اولان بتون حمدوننا جناب حق ایچون اولدیغنی ناطقدر، بوایه خلق و ایجاد ایله تربیه و تنمیه نعمتی ذات الوهیتندن اولدیغنی و علمده حمدی مستوجب هرنعمتک جناب حقندن صدوری اعترافدر، شوحالده [الحمدلله] قولی معنای توحیدی مستلزمدر. بومعنی [رب العالمین] قول شریفی ایله تصریح بیورلدی؛ معلومدر که [رب] لفظنك معناسی یالکزر مالک و سید دیمک اولیوب معنای انما و تربیه یی ده تضمن ایدر، شوحالده [رب العالمین] قول شریفی انسانك نفسنده و آفاقدی مشاهده ایلدیکی هرنعمتک حق جل و علا حضرت لرندن اولدیغنده و ذات علیه سندن بشقه عوالم واکوانده هیچ برمتصرف بولمیدیفنده صریحدر. توحید ظهور دینك اهم اسبابی در، بونکچوندر که فاتحهده توحیده بر اشارت مجرده ایله اکتفا اولنیوب [ایک نعبد وایک نستعین] قول شریفی ایله معنای توحید استکمال بیورلدی و بونکه جمیع ائمه فاش اولان شرک و وثنیت کوکندن چکیلوب قویارلدی، اوشرک و وثنیت که بوره نارفته نك سالکری اللهدن بشقه نصیر و مددکارلر اتخاذایدوب بونلر ایچون سلطنت غیبیه اعتقاد ایدرلر، ذات باری یی بر اقوب انلره دعا و نیاز ایدرلر، دنیاده قضیاء حوائج ایچون انلردن استعانه و انلر ایله اللهه درجه و منزلتنجه تقرب ایتک سوداسنده بولورلر. آیات توحید ایله مشرک لرك سرزنش و تعزیرلرینه دائر قرآنده ذکر اولنان امورک کافه سی بواجمالک تفصیلی در.

برده وعد و وعیده نظر ایدلم، بوایکیدن برنجیسی [بسمه الرحمن الرحیم] ده مندر جدر، چونکه هر شیئه واسع اولان رحمت الهیه نك اول کتابده ذکر بیورلمسی و عدا حسان دیمکدر. و علی الخصوص حق جل و علا حضرت لرینك ذات اقدسنه توحید و عبادت ایله بزه امر ایتسی بزم مصلحت و منفعتمز ایچون اولدیغنه نظراً طرف الوهیتدن بزم ایچون بر رحمت اولدیغنه تنبیه اولق اوزره رحمت لفظی تکرار اولسه رق ایکی کره ذکر بیورلمشدر. [مالک یوم الدین] قول شریفی وعد و وعیدک هرایکسینی تضمن ایدر، چونکه [دین] خضوع معناسنه اولدیغندن بوقول شریفک مال منیفی: اوکون ظاهراً و باطناً تصرف و مالکیت، حکم و سلطنت جناب حقکدر؛ کافه عالم اوکون انک عظمتنه خاضع و منقاد اوله رق رحمتیه امیدوار اولور، عذابندن خوف و خشیت ایدر دیمکدر، بوایه وعد و وعیدی تضمن ایلر. یاخود [دین] جزا معناسه در، بوده ایلك ایدنلره مکافات و کو تولا ایدنلره عقاب ایتک دیمک اولدیغندن ینه وعد و وعیددر. ده صکره [الصراط المستقیم] ذکر بیورلمشدر، اوصراط مستقیم که

سالک اولانلری فوز و نجات بولدی، انحراف ایدنلر هلاک اولدی؛ بوده وعد و وعیدی استلزام ایدر.

عبادت مقام توحیدده ذکر اولندقدن صکره [اهدنا الصراط المستقیم] قول شریفی ایله مناسی بعض مرتبه ایضاح بیورلدی؛ یعنی جناب حق بزه تعیین و تحدید ایدلمش بر طریق. وضع ایتشدر که او طریقده بولنق مناط سعادت و اندن انحراف ایتک شقاء و نکبتدر، عبادته نشانه هدايت ایشه بو صراط اوزره استقامتدر «و العصر ان الانسان لفي خسر الا الذين آمنوا و عملوا الصالحات و تواصلوا بالحق و تواصلوا بالصبر» نظم جلیلی بو قول شریفه شبهدر. ایمدی حق و صبر ایله تواصی توحیددن صکره کمال عبادتدر. سورۃ فاتحهده تدبر و تفکر ایدنلره بوسورۃ شریفه سرتسر روح عبادتی نفخ ایدر. روح عبادت ایسه قلوبه اللهک خشیت و هیبتی و فضل و کرمنه امیدوار اولمنی نفوذ ایتشدر مکرر، یوقسه فعل و ترکه و حرکات لسان و اعضایه دائر اعمال معروفه دکلدر. صلاة ایله احکامی و صیام ایله ایامی ده ذکر اولمندن فاتحهده عبادت ذکر اولمشدر. بوروح عبادت مسلمینده ده کندیلری بواعمال بدنیه ایله تسکلیف اولمندن بواعمال بدنیه نك قرآنده نوعاً مفصیل قلنان احکامی نازل اولمندن اول حاصل اولمشیدی. اخبار و قصصه کلنجه: [صراط الذین انعمت علیهم] قول شریفی گذشتگان اقوامدن هدایتلری ایچون جناب حقک شرائع وضع ایتش اولدیغنی بر قوم بولدیغنه صراحة دلالت ایدیور و بوقول شریفه بر منادی وار که او قومک شئون عامه سنه نظر ایدک ده آندن عبرت آلاک دیه صیحه ایلور، نته کیم جناب حق قصصک ایقاظ و عبرت ایچون اولدیغنی بیان صدندده [اولئک الذین هدی الله فبهدهم اقتده] بیورمشدر.

[غیرالمفضوب علیهم ولا الضالین] قول کریمی ایسه کندیلرینه انعام اولنان قومدن ماعدا ایکی فرقه ده اولوب بریسی صراط اللهدن انحراف ایدرک یولی شاشیرمش و دیکری الهی انکار و ذات الوهیتنه دعوت ایدن ذاته معانده ایتدکریچون غضب الهی و بو حیات دنیاده رسوایلق ایله محفوف بولندقلرینی تصریح ایدیور. بقیه قرآن دخی بزه اخبار و وقائع ائمه بواجالی عبرت بخش اولور صورتده تفصیل ایدیور و حقه مقاومت ایدن ظالم لرك حالی ایله حق محافظه و راه حقه کندیلرینه اصابت ایلان محن و مشاقه صبر ایدنلرک حالی شرح و ایضاح ایلور.

بومسرو داتک جمله سندن مستبان اولیور که سورۃ فاتحه قرآنك بالاطراف تفصیل ایلدیکی اصولی اجمالاً اشتمال ایلش واولا نزولی جناب حقک خلق و ایجادده کی عادت الهیه سنه موافق بولمشدر. شو حالده سورۃ فاتحه [ام الکتاب] تسمیه اولنمغه جدر در؛ نواه شجره نخله یی تمامیله حقیقه مشتمل بولندیغنی جهتله اکا [ام نخله] دیدیکمز کی فاتحهده بقیه قرآنده ذکر اولنان اموری مشتمل اولدیغندن بواعبار ایله اکاده [ام الکتاب] دینلمشدر. ایشه فاتحه یه [ام الکتاب] اطلاق اولنسی بواعبارده مبتنی در، یوقسه بعضیلرینك دیدکری کی

## تاریخ اسلامیت

نام مستعارید در قوتور «دوزی» نیک ترکیبیه منبر هم رساله

قارشی رویه

— ۱۸ —

دوقتور دوزی بوفصله شوسوزلریله ختام ویریور :

« بونلرک عقیده لری بوپراتیک قومه موافق کلهجک برصورتده بسیط، معقول وای یاپلش ایدی. اساس اعتباریله حنیفلک عربستانک دخی اوله بیلیردی. فقط بونلک ایچون برعلم حال ثابت، برسلسله مراتب روحانیه، برحکم تشکیلات، دخی مناسک وهرشیدن اول برتصدیق ربانی، یاخود ربانی تلقی اولنان برتصدیق لازم ایدی.

حنیفلک بونلرک جله سنی ویرمک محمد « ص. ع. » ایچون آیرلش اولان وظیفه عظیمه اولدی. ذانا حد ذاته کوچ اولان بووظیفه ایکی قات مشکل اولیوردی. چونکه عربلر بر دینه احتیاج حس ایتدکدن باشقه مراسم مذهبییه دن، نظریات مافوق الطبیعییه دن ابالی آشکار ایدی.

بنابرین بووظیفه یی ایفا ایتک ایچون متین براطمینان قلب، صارصلماز برایمان مقتضی ایدی. »

حنیفلرک عقیده لری فی الواقع بسیط و معقول ایدی. فقط دوزی نیک ادعا ایتدیکی کبی یکی یاپلش بر شی دکل ایدی. بلکه سابقاً افاده اولندیغی اوزره اوزمانلرده بالتحریف افراغ اولندقلری شکل و صورت اعتباریله یهودیت و نصرانیته دن و علی الاطلاق بتپرستلکدن تماماً تبری، دین ابراهیمک حقیقی اعتقاد ایل احکام صحیحیه سنی تحری ایتدکدن عبارت بر مسالک ایدی. شریعت ابراهیمیه نیک واجب الرعایه اولان احکامی ایسه مرور زمانله تحریفات و تبدلاته اوغرا دیله رق اضاعه ایدلمشیدی. طهارت و نظایفته عائد بعض احکام جزئییه سندن باشقه برشی بیلنمیوردی.

بناءً علیه بالکمز وحدانیت الهیه اعتقادندن عبارت قاله رق دین مستقل عد اولنه جق برماهیقی حائز دکلدی. کافل سعادت عمومیه اوله جق دین و شریعت شکنی آله بیللمه سیچون دوزینک ده اعتراف ایتدیکی وجهله ثابت برعلم حاله، محکم برتشکیلاته لزوم قطعی وار ایدی. انجق ایجاب ایدن اصول و فروعک کافه سنی حاوی مکمل برعلم حال اورتیه قویق توحید اساسی اوزرینه یکیدن بر دین تأسیس دیمک اولدیغی ده محتاج ایضاح دکلدر، بو حالده مرسلین کرامه مخصوص بولنان بوعلی و مقدس وظیفه نیک رسول اکرم حضرتلرینه آیرلش اولدیغی اعتراف ایدن دوقتورک برارده بصیرت و انصافی، قوانین منطقیهیه دأر ادراک و شعوری بولنسه ایدی رسالت محمدیه تصدیقنده تردد ایتهمه سی لازم کلیردی. چونکه خواص عبادینه بویله بروطفه جلیله تخصیص ایتک انجق جناب وهاب ذوالجلالک شان ربوبیتی اولدیغی امر آشکاردر.

« اه اعلم حیث یجعل رسالته »

فقط نور عرفان و ابتصار دن محرومیت سائقه سیله بولزوم و احتیاجی، رسول اکرم افندمز سایه سنده ساحه آرای عالم انسانیت اولان بوتکملات سعادت غایاتی انکاره مجال بوله مادیغی حالده - اعتراف

[ ام ] بوراده ترکیه [ انا ] معناسنه اولوب ده ابتدا [ آنا ] وبعده اولاد وجوده کلدیکی کبی ایلک اول فاتحه و صکره بقیه قرآن وجود بولدیغی ایچون دکلدر - ع.

بوسوره جلیله نیک اسملرندن بری ده [سوره الکنز] در. بوتسمیه یا سوره کریمه نیک تحت العرش برکنزدن نازل اولدیغنه دأر قول نبوییه و یاخود [ ام القرآن ] تسمیه سنده ذکر اولان اسبابه مبنی در. ینه ام القرآن تسمیه سنده کی اسبابدن ناشی در که بوسوره [ اساس ] و [ کافیه ] و [ وافیه ] اسملریله ده تسمیه اولمشدر. بوسوره حمد و شکر و دعا ایله تعلیم مسئله یی متضمن اولدیغندن کندوسنه [سوره الحمد] و [سوره الشکر] و [سوره الدعاء] و [سوره تعالیم المسئلة] دخی دینور. نمازده قرائتی واجب اولدیغندن [سوره الصلاة] دخی تسمیه اولنور. ذات رسالتیه افندمز بوسوره حقنده « هـی شفاء مـن کـل داء » بیورمش اولملریله [سوره الشفاء] و [شافیه] دخی دینلیدیکی کبی یدی آیت اولوب نمازده قرائتی تکرر ایلدیکندن [سبع المثانی] دخی تسمیه اولمشدر.

جمهور صحابه و تابعین عندنده مختاره کوره بوسوره جلیله مکیده در، یعنی مکه مکرمه ده شرف نازل اولمشدر و اتفاق جمهور ایله یدی آیتدر. بعضیلری بوسوره صلاة فرض قلندیغی زمان مکده و قبله تحویل اولندیغی وقت مدینه ده نازل اولدیغی جهتله مکیه و مدینه دیمش ایسه ده بوقولک صحتی مجزوم دکلدر - ق ش.

سورلردن بحث اولندیغی صرمد آنلرک مکی و یا مدنی اولدقلری ذکر ایدرلر؛ یا ناسخ و منسوخ بیللمکده بونک فائده سی اولور. فاتحه شریفه ده نه ناسخ و نه منسوخ واردر. نماز ایلک فرض قلندیغی زمان فاتحیه مقرون اولدیغنه اجاع اولوب نماز ایسه ایلک اول شبهه سز مکده فرض اولسنه و برده « ولقد آتیناک سبعاً من المثانی والقرآن العظیم » انظم شریفنده سبع مثانی ایله مراد سوره فاتحه در دیملرینه نظراً فاتحه شریفه مکیده در. فقط امام مجاهد بوکا مخالف قالدی. بعضیلری بوسوره کریمه ایکی کره نازل اولوب نماز فرض قلندیغی زمان مکده و قبله تحویل اولندیغی وقت مدینه ده نزول ایلدیکنی سویلش و بونکله کویا ایکی قولک بیننی جمع ایتک ایسته مش ایسه ده شایان التفات برسوز دکلدر - ع.

[ تصحیح: کچنکی نسخه ده انوار قرآنک ایکسجی ضحیفه سنده ] آیات کتابک جله سنده کی مراد الهی تی تنصیص و تعیین ایتمک کبی ذیشان افندمزی مأمور ایتدیکندن [ جله سی نفی صیغه سیله اولدیغی حالده ] ایتدیکندن دیه ترتیب اولندیغندن تصحیح ایدیلور ]

برکت زاده اسماعیل مفی.